

Project Nationale Veiligheid

Geïntegreerde rapportage interdepartementale zelfevaluatie

Plagorganismen

Intern werkdocument

Datum: 16-05-2006

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	3
1 Inleiding	4
2 Omschrijving incidentcategorie.....	6
2.1 Plaagorganismen	6
2.2 Opmerkingen vooraf	6
3 Beleidsproces en beleidsinhoud.....	7
3.1 Beleidsproces	7
3.2 Beleidsactiviteiten op hoofdlijnen.....	9
3.3 Aanwezigheid interdepartementaal beleid.....	12
4 Knelpunten, blinde vlekken en behoeften	13
4.1 Knelpunten in het beleidsproces.....	13
4.2 Blinde vlekken in het beleid	14
4.3 Ambities/behoeften van de betrokken ministeries	15
5 Conclusies	17
5.1 Beleid en interdepartementale samenwerking.....	17
5.2 Kansen en mogelijkheden.....	18
5.3 Prioritering.....	19
Bijlagen	20
Bijlage 1: betrokken ministeries.....	21
Bijlage 2: overzicht van activiteiten ministeries	22

Voorwoord

De status van deze rapportage is een intern werkdocument. De rapportage beschrijft de resultaten van een inventariserend onderzoek naar

1. blinde vlekken in het beleid gericht op het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen
2. knelpunten in het interdepartementale beleidsproces dat ten behoeve hiervan wordt ingezet.

De resultaten geven een overzicht van de visies van de betrokken departementen m.b.t. de blinde vlekken en knelpunten. Nadrukkelijk dient hierbij vermeld te worden dat de resultaten soms gebaseerd zijn op de visie van één departement en nog geen gemeenschappelijk beeld weergeven. De rapportage bevat daarom kansen en mogelijkheden voor het versterken van het proactieve beleid.

De komende periode zal in het kader van het project geïnventariseerd worden welke kansen en mogelijkheden voor het versterken van het proactieve beleid opgepakt gaan worden, door wie en hoe. Daarnaast worden de resultaten van het onderzoek gebruikt als bouwstenen bij de ontwikkeling van een strategie voor de Nationale Veiligheid.

De geïntegreerde rapportage is opgesteld op basis van een aantal departementale zelfevaluaties en collegiale toetsen. In bijlage 1 treft u een overzicht welke departementen hebben bijgedragen aan het onderzoek.

De rapportage wordt niet gepubliceerd. Wel kan deze als intern werkdocument worden aangevraagd door de medewerkers van de departementen die betrokken zijn bij dit vervolgtraject en/of hebben bijgedragen aan het onderzoek. Aanvragen kunt u sturen aan het secretariaat van het Project Nationale Veiligheid.

Meer informatie over het onderzoek is opgenomen in een informatiebrochure met als titel: "Project Nationale Veiligheid: Achtergrondinformatie bij de interdepartementale zelfevaluatie en collegiale toets". Ook deze brochure kunt u aanvragen bij het secretariaat van het Project Nationale Veiligheid.

Secretariaat Project Nationale Veiligheid
Mw. A. de Jong-Tokman
Fluwelen Burgwal 56
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

070-426 6699
Anna.Jong@minbzk.nl

1 Inleiding

Tot een paar jaar geleden waren binnenlandse en buitenlandse veiligheid twee heel verschillende dimensies van hetzelfde thema.¹ In de afgelopen periode is ons land echter geconfronteerd met een aantal dreigingen, dat duidelijk heeft gemaakt dat sprake is van een toenemende verwevenheid tussen binnen- en buitenlandse veiligheid. Hierbij kan worden gedacht aan de opkomst van het internationale terrorisme, de verspreiding van CBRN-wapens², pandemieën, klimaatverandering en afnemende energievoorzieningszekerheid. Globalisering – onder andere in de vorm van open grenzen en vervaging van de betekenis van plaats en tijd – heeft ertoe geleid dat buitenlands veiligheidsbeleid meer dan ooit van invloed is op de binnenlandse veiligheid, terwijl het omgekeerde ook het geval is. Tegen deze achtergrond is de begripsvorming rondom ‘nationale veiligheid’ op gang gekomen.

Naar aanleiding van enkele vooronderzoeken waaruit is gebleken dat het beleid op het gebied van nationale veiligheid te repressief is, ad hoc en gefragmenteerd, heeft een stuurgroep Nationale Veiligheid besloten een vervolgonderzoek in te stellen waarbij interdepartementaal en proactief beleid centraal staan.

Als uitgangspunt voor dit onderzoek (het aggregatieniveau) gelden negen dreigingen met daaraan gekoppelde incidentcategorieën. Hieronder volgt een overzicht van deze dreigingen met bijbehorende incidentcategorieën.³

Klassieke dreigingen	Incidentcategorieën
1. Aantasting van de internationale vrede en veiligheid 2. CBRN 3. Terrorisme 4. Internationaal georganiseerde criminaliteit	• Falende staten • Risicolanden • Verspreiding van CBRN-wapens (proliferatie) • Catastrofaal terrorisme • Radicalisering • Toenemende verwevenheid onder- en bovenwereld • Wereldwijde handel in drugs
Sociaal-economische dreigingen 5. Sociale kwetsbaarheid 6. Digitale onveiligheid 7. Economische onveiligheid	Incidentcategorieën • Toenemende (interetnische) spanningen en afnemend burgerschap • Digitale verlamming • Aantasting van de sociale zekerheid • Extreme schaarste van energiedragers en grondstoffen
Natuurlijke dreigingen 8. Klimaatverandering en natuurrampen 9. Pandemieën	Incidentcategorieën • Toenemend overstromingsrisico • Toenemende kans op extreme droogte/hitte • Plaagorganismen • Pandemieën van reeds bekende ziekten • Zoönosen

¹ Zie ook de Wijk & Toxopeus, Hoe binnen- en buitenlandse veiligheid verweven zijn, in: *Internationale Spectator*, 2005

² CBRN is een term die wordt gehanteerd voor wapens die gebruik maken van chemische stoffen (gifgassen), biologische stoffen (natuurlijke gifstoffen en ziekteverwekkers), radiologische stoffen (stralingswapens) en/of nucleaire reacties (kernwapens).

³ Op deze plaats wordt tevens verwezen naar de opgestelde informatiebrochure Project Nationale veiligheid: achtergrondinformatie bij interdepartementale zelfanalyse en collegiale toets

Het onderzoek heeft het karakter van een zelfevaluatie met daarop volgend een collegiale toets. Het onderzoek is concreet gericht op:

1. het identificeren van blinde vlekken in het op proactie gerichte beleid ten aanzien van de gekozen incidentcategorieën
2. het achterhalen van knelpunten in het interdepartementale beleidsproces dat ten behoeve hiervan wordt ingezet
3. het creëren van inzicht in de wijze waarop met deze blinde vlekken en knelpunten kan worden omgegaan.

De voorliggende geïntegreerde rapportage heeft betrekking op de incidentcategorie 'plaagorganismen' en is het resultaat van twee departementale zelfanalyses en enkele collegiale toetsen. De zelfanalyses zijn verricht door de ministeries van VROM en LNV (zie bijlage 2 voor een totaaloverzicht van zelfevaluaties en collegiale toetsen). Van de departementale zelfanalyses zijn separaat rapportages beschikbaar.

Leeswijzer

De voorliggende rapportage is als volgt opgebouwd:

- in hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de omschrijving van de incidentcategorie
- in hoofdstuk 3 wordt uiteengezet welke beleidsactiviteiten worden uitgevoerd en welke interdepartementale samenwerkingsrelaties aanwezig zijn
- in hoofdstuk 4 wordt beschreven welke blinde vlekken in het beleid aanwezig zijn, welke knelpunten zich in het beleidsproces voordoen en welke behoeften/ambities de betrokken ministeries hebben als het gaat om deze incidentcategorie
- in hoofdstuk 5 wordt een conclusie gepresenteerd.

De rapportage wordt afgerond met twee bijlagen:

- in bijlage 1 wordt een overzicht weergegeven van de betrokken ministeries en de aard van hun bijdrage aan dit onderzoek
- in bijlage 2 is een overzicht weergegeven van de activiteiten van de ministeries.

2 Omschrijving incidentcategorie

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de omschrijving van de incidentcategorie 'plagorganismen'. Daarnaast wordt stilgestaan bij enkele opmerkingen vooraf. Beide paragrafen kunnen gezien worden als de achtergrond waartegen de resultaten van het onderzoek beschouwd moeten worden.

2.1 Plagorganismen

Door de toenemende mobiliteit en de intensivering van de handelsstromen kunnen uitheemse soorten vaak onbewust verspreid worden. Mede door veranderende milieuomstandigheden, waaronder klimaatveranderingen, krijgen organismen die van oorsprong elders in de wereld thuishoren een kans zich te vestigen in nieuwe gebieden. Dit gebeurt vaak vanwege het ontbreken van natuurlijke vijanden. Er vindt in sommige gevallen geen regulatie meer plaats. Als een ongewenste soort zich vestigt, zich voortplant en zich uitbreidt kan er sprake zijn van overlast.

Een soort wordt tot een plagorganisme gerekend, wanneer er waarneembare schade wordt toegebracht aan de gezondheid van mensen, dieren, planten of hele ecosystemen. Dit heeft vaak economische effecten tot gevolg. Plagorganismen kunnen micro-organismen zijn zoals virussen, bacteriën of schimmels. Het kan ook gaan om macro-organismen: planten of dieren zoals wormen, slakken, insecten, vissen en zoogdieren. Van sommige plotseling optredende ziekten of plagen is zowel de oorzaak als de verwekker onbekend.

De gevolgen van een plagorganisme kunnen liggen op het vlak van:

- de volksgezondheid/diergezondheid/plantgezondheid;
- de aantasting van bepaalde ecosystemen of elementen daarvan
- de verdringing van inheemse soorten
- de verstoring van de produktie van land- en tuinbouw
- de verstoring van particulier of openbaar groen
- de economische of maatschappelijke schade door problemen bij export, import of doorvoer van planten en plantaardige producten.

2.2 Opmerkingen vooraf

Opgemerkt wordt dat deze rapportage gericht is op de incidentcategorie 'plagorganismen' die past binnen de dreiging klimaatverandering en natuurrampen. Als voorbeelden van huidige plagorganismen zijn door het Ministerie van VROM genoemd: de toename van teken die bij mensen de ziekte van Lyme kan veroorzaken, maar ook de muskusrat die zich nestelt in dijken, waardoor deze aangetast worden. Als gevolg van klimaatverandering is het denkbaar dat Nederland in de toekomst met andere plagorganismen te maken krijgt. Het meest bekende voorbeeld dat in dit verband wordt aangehaald, is de komst van de malariamug.

In het kader van dit onderzoek gaat het om het inperken dan wel voorkomen van alle hiervoor genoemde soorten plagorganismen.

3 Beleidsproces en beleidsinhoud

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de interdepartementale samenwerking in het kader van het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen. Daarnaast wordt ingegaan op de beleidsactiviteiten die een proactieve uitwerking hebben op het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen en op de mate waarin deze activiteiten voortvloeien uit vastgesteld interdepartementaal beleid. De zelfanalyses van de betrokken ministeries hebben voor deze drie onderdelen als input gediend.

Het hoofdstuk is als volgt opgebouwd:

- in paragraaf 1 wordt een overzicht gegeven van het interdepartementale beleidsnetwerk dat bij het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen is betrokken
- in paragraaf 2 wordt op hoofdlijnen ingegaan op de beleidsactiviteiten die proactief uitwerken op het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen
- in paragraaf 3 wordt aangegeven in welke mate er vastgesteld interdepartementaal beleid aanwezig is dat richting geeft aan de beleidsactiviteiten en de samenwerking.

3.1 Beleidsproces

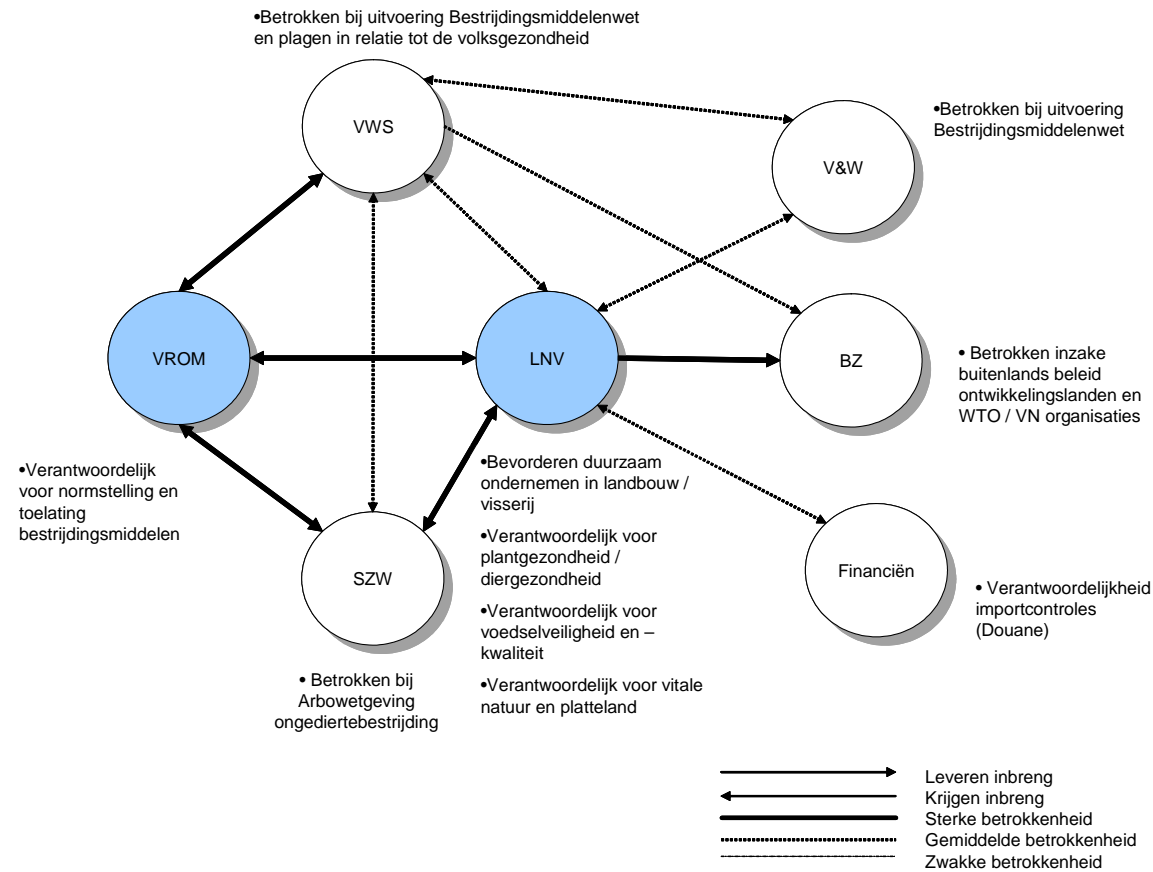
Het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen is geen opgave die door één Ministerie succesvol kan worden volbracht. Er werken daarom verschillende ministeries vanuit uiteenlopende rollen samen aan het proactieve beleid. In deze paragraaf wordt in beeld gebracht hoe deze samenwerking er vanuit het perspectief van de betrokken ministeries uitziet. Het gaat dan om de vraag welke ministeries vanuit welke rol betrokken zijn bij het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen.

Alvorens nader in te gaan op deze samenwerking kan worden opgemerkt dat deze samenwerking veelal niet specifiek is ingericht op het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen. Er is veel meer sprake van een interdepartementaal beleidsnetwerk rondom het gebied van veiligheid in landbouw en gezondheid dat ook wordt aangewend in het kader van het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen.

Rollen in beeld

In figuur 1 wordt weergegeven hoe de huidige interdepartementale samenwerking wordt omschreven. De genoemde betrokkenheid komt voort uit zelfevaluaties van de Ministeries VROM en LNV aangevuld met informatie uit gesprekken met de Ministeries BZ, SZW, V&W en VWS in onderzoeksrunde 2.

Figuur 1. Interdepartementale samenwerking in het kader van het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen

Beschrijving interdepartementale samenwerking

De kern van het beleidsnetwerk rondom het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen wordt gevormd door de Ministeries van LNV en VROM. Rond die kern functioneert een aantal andere ministeries, dat betrokken is vanuit specifieke verantwoordelijkheden in verschillende fasen van het beleidsproces. De Ministeries van VROM en LNV werken daarbij nauw samen met de Ministeries van SZW en VWS. De basis voor deze samenwerking is niet specifiek gericht op plaagorganismen, maar komt voort uit de samenwerking in het kader van bestrijdingsmiddelen via het CTB (College Toelating Bestrijdingsmiddelen).

Daarnaast is er een aantal ministeries – zoals de Ministeries van Financiën, BZ en V&W – dat betrokken is bij zeer specifieke onderdelen van het beleid en/of expertise ten behoeve hiervan levert. Het Ministerie van LNV heeft aangegeven op het terreinen van importcontroles bijvoorbeeld nauw samen te werken met het Ministerie van Financiën (Douane). Het betreft hier volgens het Ministerie van LNV afspraken tussen de Douane en de Plantenziektenkundige Dienst (PD).⁴ Ten aanzien van ontwikkelingssamenwerking, de afstemming met VN organisaties en binnen de WTO wordt met het Ministerie van BZ samengewerkt. Voor het Ministerie van V&W geldt dat het ministerie betrokken is bij uitvoering van de Bestrijdingsmiddelenwet, onder andere bij het onderhoud van wegen door wegbeheerders. Deze drie ministeries spelen thans een minder prominente rol in het beleidsproces, omdat hun verantwoordelijkheden ten aanzien van het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen beperkter zijn. Voor het Ministerie van BZ geldt dat zij aangeven een sterke relatie te hebben met het Ministerie van LNV op dit punt.

3.2 Beleidsactiviteiten op hoofdlijnen

In deze paragraaf wordt ingegaan op de verhouding tussen internationaal en nationaal beleid (subparagraaf 1) en op de beleidsactiviteiten die door de betrokken ministeries worden verricht in het kader van het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen (subparagraaf 2).

3.2.1 Verhouding internationaal – nationaal beleid

In het kader van het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen worden uiteenlopende activiteiten verricht. De beleidsontwikkeling en –uitvoering zijn voor een aanzienlijk deel afgeleid van internationaal (vooral Europees) beleid. Ook op mondiale schaal wordt invloed uitgeoefend op de beleidsvorming. Zo is het Ministerie van LNV betrokken bij het opstellen van internationale overeenkomsten zoals het protocol van de Convention on Biological Diversity (CBD)⁵ en afspraken op basis van de International Plant Protection Convention (IPPC). In de uitvoerings sfeer van dat beleid in Nederland speelt de Plantenziektenkundige Dienst (PD), als onderdeel van het Ministerie van LNV, een grote rol.

---

⁴ Het Ministerie van FIN herkent deze afspraken niet als zijnde *structurele* afspraken (blijkens de reactie van het Ministerie van FIN in onderzoeksrunde 2). De Douane wordt volgens het Ministerie van FIN ingezet op ad hoc basis. Dat wil zeggen: bij crises, zoals MKZ, vogelgriep, varkenspest etc.

⁵ Een internationaal verdrag uit 1992, ondertekend door 150 landen, met richtlijnen om duurzame ontwikkeling ten aanzien van biodiversiteit te stimuleren (www.biodiv.org).

3.2.2 Beleidsactiviteiten op hoofdlijnen

Om de beleidsactiviteiten inzichtelijk te maken, is in het onderzoek een indeling gemaakt in verschillende fasen van het beleidsproces:

- de fase van *beleidsvoorbereiding* waarin kennis en informatie over de achtergronden wordt verzameld (onderzoek) en er in kaart wordt gebracht wat de aard en de omvang van plaagorganismen is (risicoanalyses)
- de fase *beleidsontwikkeling* die gericht op het ontwikkelen van acties, standpunten, e.a. die bijdragen aan het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen
- de fase *beleidsuitvoering* waarin uitvoering wordt gegeven aan wat ontwikkeld is in het kader van het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen
- de fase *beleidsevaluatie* waarin wordt gekeken naar de resultaten/effecten van het beleid met betrekking tot het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen.

In bijlage 2 vindt u een overzicht van de beleidsactiviteiten die door de betrokken ministeries worden uitgevoerd. Onderstaand is hierop een toelichting gegeven.

Beleidsvoorbereiding (onderzoek en risicoanalyses)

Het Ministerie van LNV is in alle fasen van het beleidsproces actief wanneer het gaat om het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen. Dit sluit aan bij de primaire verantwoordelijkheid van het Ministerie. Het proactieve beleid ten aanzien van plaagorganismen is sterk gebaseerd op kennisontwikkeling. Er wordt door het Ministerie van LNV dan ook veel geïnvesteerd in onderzoek en risicoanalyses. Voorbeelden hiervan zijn:

- onderzoek door Wageningen University & Research ter ondersteuning van fytosanitair beleid (beleid inzake de gezondheidstoestand van planten en dieren) en uitvoering
- onderzoek naar bestrijdingsmiddelen en –methoden
- ontwikkelen van diagnostische technieken (t.b.v. identificeren van plaagorganismen)
- uitvoeren risicoanalyses door PD
- monitoring en analyse van de ontwikkeling van plaagorganismen (Platform Monitoring).

Het Ministerie van VROM is binnen het Europees Milieubeleid met name gericht op het bestrijdingsmiddelenbeleid. Op dit beleidsterrein laat het Ministerie van VROM wetenschappelijk onderzoek verrichten en houdt het ministerie zich bezig met risicoanalyses.

Beleidsontwikkeling

Zowel het Ministerie van LNV als het Ministerie van VROM houdt zich bezig met activiteiten in de fase van beleidsontwikkeling. Het Ministerie van LNV ten aanzien van de volgende onderwerpen:

- het creëren van condities voor een duurzaam en effectief middelenpakket ten behoeve van de gewasbescherming
- het inzetten op een kwalitatief hoogwaardig en betrouwbaar fytosanitair systeem (beleid inzake de gezondheidstoestand van planten)
- inzet dat internationale regelgeving (EU, internationale overeenkomsten) voldoende aansluit aan bij NL praktijk en uitvoeringssituatie

- invasievenbeleid: beleid inzake uitheemse organismen (planten en dieren) die mogelijk schadelijk zijn voor de flora en fauna⁶.

Het Ministerie van VROM is in deze beleidsontwikkelingsfase met name gericht op de verfijning en het onderhoud van Europees beleid op het gebied van bestrijdingsmiddelen.

Beleidsuitvoering

In de beleidsuitvoering speelt de Plantenziektenkundige Dienst (PD) van het Ministerie van LNV een grote rol. De PD richt zich onder andere op het voorkomen van introducties van plaagorganismen en de bestrijding ervan. Hiertoe worden importinspecties uitgevoerd (in samenwerking met de Douane (Ministerie van Financiën). Daarnaast worden landelijke inspecties uitgevoerd (bij teelt en groene ruimten). Tijdens deze inspecties worden besmette of zieke partijen afgekeurd en wordt opgetreden tegen uitbraken van quarantaineorganismen in land- en tuinbouw en de groene ruimte. Ook het weren en bestrijden van invasieve organismen (waaronder planten) krijgt toenemende aandacht. Daarmee wordt bedoeld: het weren van uitheemse organismen (die in Nederland van oorsprong niet voorkomen) en schadelijk *kunnen zijn* voor de fauna aangezien er geen 'natuurlijke vijanden' bestaan⁷. Met name op dit terrein kunnen proactieve maatregelen genomen worden. De PD ondersteunt daarnaast het gewasbeschermingbeleid van de ministeries van LNV en VROM. Daarmee ondersteunt zij ook het behoud van een effectief maatregelenpakket voor de land- en tuinbouw.

Beleidsevaluatie

Via monitoring en vondstenrapportages wordt de ontwikkeling van plaagorganismen gevolgd. In zekere zin zegt deze ontwikkeling ook iets over de effecten van het proactieve beleid (al wordt hier niet specifiek naar gekeken), maar 'echte' effectstudies worden door geen van de benoemde ministeries verricht.

De ministeries van VROM en LNV zijn binnen alle fasen van het beleidsproces actief. De betrokken ministeries richten zich momenteel met name op de fasen van *beleidsvoorbereiding* (onderzoek en risicoanalyse) en *beleidsontwikkeling*. Op het gebied van proactieve beleidsontwikkeling is de internationale dimensie van plaagorganismen goed zichtbaar. Het nationale beleid is in grote mate afgeleid van Europees of internationaal beleid (of richtlijnen), al is er ook een zekere mate van autonomie bij de vertaling van internationaal beleid naar nationaal beleid.

'Echte' effectstudies (*beleidsevaluatie*) aan het einde van het beleidsproces vinden op dit moment nog niet plaats, terwijl juist uit de beleidsuitvoering waardevolle lessen geleerd zouden kunnen worden die bij verdere beleidsontwikkeling (ontwikkelen proactieve maatregelen) meegenomen kunnen worden.

⁶ In de beleidsnota Invasieve Exoten, die in juni wordt gepresenteerd aan de Tweede Kamer wordt invulling gegeven aan de 'guiding principles' van de CBD t.a.v. invasive alien species (IAS). Het beleid zal erop gericht zijn om de negatieve invloed van IAS op volksgezondheid, economie en biodiversiteit te mitigeren, d.m.v. een sterk op preventie gerichte aanpak (Bron: zelfevaluatie Ministerie LNV).

⁷ Bron: www.minlnv.nl.

3.3 Aanwezigheid interdepartementaal beleid

Op dit moment hebben de samenwerking met andere ministeries inzake plaagorganismen en de beleidsactiviteiten die hieruit voortkomen *geen specifieke interdepartementale beleidsmatige basis*. Het Ministerie van VROM geeft aan dat *op deelterreinen* (bijvoorbeeld ten aanzien van bestrijdingsmiddelen) door de Ministeries van VROM, LNV, SZW en VWS wel wordt samengewerkt op basis van vastgesteld beleid.

4 Knelpunten, blinde vlekken en behoeften

In het vorige hoofdstuk is op hoofdlijnen in kaart gebracht welke beleidsactiviteiten de betrokken ministeries uitvoeren en hoe de interdepartementale samenwerking vanuit het perspectief van de ministeries die een zelfevaluatie hebben uitgevoerd eruit ziet. In dit hoofdstuk wordt dit inzicht als uitgangspunt genomen om blinde vlekken, knelpunten, en ambities te identificeren. Het hoofdstuk is als volgt opgebouwd:

- in paragraaf 4.1 wordt ingegaan op de knelpunten/mogelijkheden die in de interdepartementale samenwerking kunnen worden geïdentificeerd
- in paragraaf 4.2 wordt beschreven welke blinde vlekken/kansen zich in de inhoud van het beleid voordoen
- in paragraaf 4.3 wordt aangegeven welke ambities de betrokken ministeries hebben ten aanzien van het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen.

4.1 Knelpunten in het beleidsproces

Uit het vorige hoofdstuk kan worden afgeleid dat een omvangrijk interdepartementaal beleidsnetwerk actief is rondom het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen. Vele ministeries zijn op de een of andere manier betrokken bij dit onderwerp, waarbij in de zelfevaluaties van de Ministeries LNV en VROM is vastgesteld dat de interdepartementale samenwerking in algemene zin goed verloopt. Dit neemt niet weg dat er ook enkele knelpunten c.q. verbetermogelijkheden zijn benoemd. Deze worden hieronder beschreven.

Het Ministerie van VROM: inhoudelijke verschillen met het Ministerie van LNV

Het Ministerie van VROM geeft aan dat zij verwachten dat het Ministerie van LNV niet altijd tevreden is met de inbreng van het Ministerie van VROM. Dit wordt met name veroorzaakt door boerenlobby en de belangentegenstelling tussen enerzijds gewasbescherming en anderzijds het 'schoon' houden van het land. Door een gezamenlijk doel (het tegengaan en/of beperken van plaagorganismen) kan de huidige belangentegenstelling wellicht enigszins op de achtergrond worden geplaatst.

Het Ministerie van LNV: geen knelpunten benoemd

Het Ministerie van BZ: afstemming met andere departementen in eerder stadium wenselijk

Uit de tweede onderzoeksronde is gebleken dat het Ministerie van BZ de afstemming met de Ministeries van VROM, VWS en LNV in een eerder stadium wenselijk acht. Op dit moment wordt afstemming vaak gezocht in de fase wanneer Europees beleid wordt aangeboden aan de tweede kamer (BNC-fase: Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen). Dit betekent dat op Europees niveau reeds afspraken gemaakt zijn tussen de 'technisch specialisten' van verschillende landen en dat het beleid als gegeven moet worden beschouwd. Het Ministerie van BZ acht het wenselijk van te voren betrokken te worden zodat maatregelen die bijvoorbeeld gevolgen hebben voor ontwikkelingslanden in een eerder stadium bekend zijn.

Het Ministerie van V&W: contact LNV mag intensiever

Uit de tweede onderzoeksronde is tevens gebleken dat het Ministerie van V&W een intensivering van het contact met het Ministerie van LNV wenselijk acht. Daarmee wordt bedoeld op de samenwerking ten aanzien van de inzet van bestrijdingsmiddelen door Rijkswaterstaat.

4.2 Blinde vlekken in het beleid

In de eerste ronde is bij de ministeries die een zelfevaluatie hebben uitgevoerd geïnventariseerd welke beleidsterreinen kunnen bijdragen aan het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen. Deze beleidsterreinen zijn vervolgens afgezet tegen de beleidsterreinen die in de praktijk ook daadwerkelijk bijdragen. Daarnaast is gekeken naar de mate waarin op de beleidsterreinen die daadwerkelijk bijdragen ook doelstellingen zijn geformuleerd die zich expliciet op de proactieve bijdrage richten. Op deze manier is inzicht ontstaan in de blinde vlekken (die in dit kader ook kansen kunnen worden genoemd) die in het op pro-actie gerichte beleid aanwezig zijn. Hieruit blijkt het volgende:

Het Ministerie van VROM: continue monitoring noodzakelijk vanwege onvoorspelbaarheid risico

Hoewel er op dit moment geen echte blinde vlekken zijn, is het vanwege de grote onvoorspelbaarheid en de noodzaak van tijdige signalering van belang dat continue monitoring inzake plaagorganismen blijft plaatsvinden.

Uit een nadere documentenstudie is gebleken dat het Ministerie van LNV (samen met diverse onderzoeksinstituten, adviseurs en het bedrijfsleven) mede daarom in 2004 een Platform Monitoring heeft ingericht dat inzicht moet geven in de ontwikkeling van ziekten, plagen en onkruiden in teelten⁸.

Het Ministerie van LNV: ook aandacht voor plaagorganismen bij plattelandsontwikkeling, natuur en groene ruimte

Een terrein waar verhoudingsgewijs minder op wordt ingezet is volgens het Ministerie van LNV plattelandsontwikkeling, natuur en groene ruimte. In het natuurbeleid horen plaagorganismen er gewoon bij, dus voor natuurterreinbeheerders is het zelden een echt probleem dat proactief aandacht verdient. Echter deze terreinen zijn zichtbaar voor de burger en daarmee de terreinen die een grote rol kunnen spelen bij het opwekken van maatschappelijke onrust.

Op basis van de zelfanalyses van de Ministeries van LNV en VROM blijkt dat ten aanzien van het voorkomen en/of beperken van plaagorganismen geen 'echte' blinde vlekken bestaan. Wel zijn er 2 aandachtspunten benoemd:

- *Monitoring* van de ontwikkeling van plaagorganismen is van belang. Het Platform Monitoring vervult daarin een rol
- Aandacht voor plaagorganismen in *natuurbeleid* is van belang vanwege de zichtbaarheid bij burgers.

---

⁸ Hiermee geeft Minister Veerman van het Ministerie van LNV gevolg aan een van de actiepunten uit de nota 'Duurzame gewasbescherming. Beleid voor gewasbescherming tot 2010', bron: www.minlnv.nl.

4.3 Ambities/behoefen van de betrokken ministeries

In de zelfevaluatie hebben de betrokken ministeries de mogelijkheid gekregen om aan te geven welke ambities c.q. behoeften zij hebben waar het gaat om het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen behoeften of ambities die primair een departementaal karakter hebben en ambities die primair een interdepartementaal karakter hebben (rijksbrede behoeften). Hieronder worden de uitkomsten hiervan weergegeven.

4.3.1 Departementale ambities/behoefen

Het Ministerie van VROM: plaagorganismen als aandachtspunt bij ontwikkelings-samenwerking

Het Ministerie van VROM geeft aan op het terrein van het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen geen specifieke departementale behoeften te hebben. Volgens het Ministerie van VROM kan op het gebied van ontwikkelingssamenwerking echter wel extra prioriteit worden gegeven aan het concept plaagorganismen. De gedachte hierachter is dat Nederland in de toekomst wellicht minder last heeft van plaagorganismen wanneer men in ontwikkelingslanden meer expertise inzet om plaagorganismen in te perken en/of te voorkomen. Het Ministerie van VROM geeft duidelijk aan dat dit een mogelijkheid betreft en niet hun ambitie is.

Het Ministerie van LNV: meer transparantie in productie-, handelsketens en importstromen gewenst

Met het verder ontwikkelen van inzicht in productie- en handelsketens en importstromen en het werken op basis van risicoanalyse en risicoprofielen, kan een uitbreiding van de huidige samenwerking tussen de Ministeries Financiën (Douane) en LNV (PD) aan de orde zijn.

Het Ministerie van LNV: implementatie internationaal beleid verbeteren

Goede internationale afspraken zijn van essentieel belang in het kader van het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen. Vervolgens moeten deze gezamenlijke afspraken nationaal worden geïmplementeerd. De uitdaging ligt volgens het Ministerie van LNV met name in het op een hoger plan brengen van de implementatie. Samenwerking met de ministeries van BZ (wereldwijde implementatie van afspraken) en Financiën (Douane) blijft hiervoor van belang.

4.3.2 Rijksbrede behoeften/ambities

De rijksbrede behoeften/ambities hebben betrekking op behoeften/ambities die alleen te realiseren zijn door middel van intensieve samenwerking met andere ministeries. Hieronder worden de behoeften per ministerie uitgewerkt.

Het Ministerie van VROM: geen specifieke ambities of behoeften

Het Ministerie van VROM geeft aan dat er op het terrein van het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen geen departementale (zie paragraaf 4.3.1), noch rijksbrede behoeften te hebben. Wat het Ministerie van VROM betreft zou de rijksoverheid niet meer kunnen of moeten doen ten aanzien van het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen. Dit heeft onder andere te maken met de grote onvoorspelbaarheid van deze incidentcategorie.

Het Ministerie van LNV: brede betrokkenheid bij invasievenbeleid

Om invulling te geven aan de richtlijnen van de Convention on Biological Diversity (CBD) t.a.v. 'invasive alien species'⁹ wordt momenteel gewerkt aan de beleidsnota Invasieve Exoten. Daarin wordt ingegaan op de behoeften (van onder andere het Ministerie van LNV) aan een nationaal en breed gedragen exotenbeleid. De implementatie daarvan dient in samenwerking met andere departementen te geschieden. Het Ministerie van LNV hoopt daarbij op brede betrokkenheid. Het Ministerie van LNV geeft aan dat naar aanleiding van die nota dan ook samenwerking gezocht zal worden met de Ministeries van VROM, VWS en V&W. Een interdepartementaal overleg over dat onderwerp is daarbij een eerste stap.

Het Ministerie van LNV: bredere interdepartementale samenwerking ten aanzien van genetisch gemodificeerde organismen is wellicht wenselijk

Het beleidsveld van de genetisch gemodificeerde organismen is breed en complex, waarbij de Ministeries van VROM en LNV betrokken zijn. Op het gebied van de genetisch gemodificeerde organismen dient te worden gezien in hoeverre de huidige samenwerking voldoende breed en adequaat is. In andere woorden: wordt met de huidige samenwerkingsvorm dit brede veld adequaat gedekt?

Het Ministerie van LNV: verdere samenwerking bij controle aan EU-buitengrenzen noodzakelijk

Het Ministerie van LNV wil vooral aandacht vragen voor controles aan de EU buitengrenzen in Nederland. Op dit moment zijn verschillende organisaties aan de buitengrens actief met grenscontroles. De Douane (Ministerie van Financiën) is het eerste loket, maar technische controles worden bijvoorbeeld door andere diensten gedaan. Deze versnippering kan volgens het Ministerie van LNV leiden tot situaties waarin risicovolle zaken er 'doorglijpen'. Op de onderdelen risicoanalyse en risicoprofielen (beleidsvoorbereiding) kan naar mening van het Ministerie van LNV beter worden samengewerkt, zodat insleep van plaagorganismen kan worden voorkomen.

Onderstaand worden de genoemde behoeften van de ministeries samengevat:

- VROM: plaagorganismen als aandachtspunt bij ontwikkelingssamenwerking
- LNV: meer transparantie in productie-, handelsketens en importstromen gewenst
- LNV: implementatie internationaal beleid verbeteren
- LNV: brede betrokkenheid bij invasievenbeleid
- LNV: bredere interdepartementale samenwerking ten aanzien van genetisch gemodificeerde organismen is wellicht wenselijk
- LNV: verdere samenwerking bij controle aan EU-buitengrenzen noodzakelijk.

Op basis van onderzoeksrunde 2 blijkt dat het Ministerie van LNV de meeste prioriteit toekent aan de verdere implementatie van investievenbeleid en daarna acht zij het vergroten van de transparantie in productie- en handelsketens van prominent belang.

---

⁹ Op internationaal niveau zijn binnen de Convention on Biological Diversity (CBD) 15 principiële richtlijnen afgesproken voor preventie, introductie en verspreiding van invasieven in een land (www.biodiv.nl).

5 Conclusies

In dit laatste hoofdstuk worden de conclusies weergegeven die op basis van voorgaande hoofdstukken getrokken kunnen worden.

Het hoofdstuk is als volgt opgebouwd:

- in paragraaf 5.1 wordt het huidige proactieve beleid en de interdepartementale samenwerking kort besproken aan de hand van de lijnen die in het beleid centraal staan
- in paragraaf 5.2 worden de 'kansen' en 'mogelijkheden' besproken om de proactieve kracht van het beleid te versterken. Deze kansen en mogelijkheden zijn afgeleid van de knelpunten, blinde vlekken en behoeften, die in het vorige hoofdstuk zijn besproken
- in paragraaf 5.3 wordt beargumenteerd welke prioriteit kan worden gegeven aan versterking van beleid op deze incidentcategorie in relatie tot andere incidentcategorieën uit dit onderzoek.

5.1 Beleid en interdepartementale samenwerking

Ten aanzien van plaagorganismen kan op basis van de resultaten van dit onderzoek worden gesteld dat sprake is van interdepartementale samenwerking (De Ministeries van VROM, LNV, VWS, SZW, BZ, Financiën, V&W zijn betrokken), maar dat deze niet specifiek is gericht op het voorkomen en/of beperken van plaagorganismen. In verschillende fasen van het beleidsproces zijn raakvlakken met andere beleidsterreinen en daarmee zijn dan ook andere ministeries betrokken. In het algemeen ten aanzien van het beleidsproces kan het volgende worden gesteld:

- de betrokken ministeries richten zich momenteel met name op de fasen van *beleidsvoorbereiding* (onderzoek en risicoanalyse) en *beleidsontwikkeling*. Dit laatste veelal in samenwerking met andere landen, hetzij in Europees verband, hetzij mondiaal (via de WTO). Hiermee wordt de nadruk nog meer aan de voorkant van het beleidsproces gelegd
- in de fase van *beleidsuitvoering* (midden van het beleidsproces) kunnen meer departementen worden betrokken
- echte effectstudies (*beleidsevaluatie*) aan het einde van het beleidsproces vinden op dit moment nog niet plaats, terwijl juist uit de beleidsuitvoering waardevolle lessen geleerd kunnen worden die bij verdere beleidsontwikkeling kunnen worden meegenomen.

Het proactieve beleid ten aanzien van plaagorganismen is sterk gebaseerd op *kennisontwikkeling*. Er wordt dan ook veel geïnvesteerd in onderzoek en risicoanalyses.

Voorbeelden hiervan zijn:

- onderzoek door Wageningen University & Research ter ondersteuning van fyto-sanitair beleid (beleid inzake de gezondheidstoestand van planten en dieren) en uitvoering
- monitoring en analyse van de ontwikkeling van plaagorganismen (Platform Monitoring)
- onderzoek naar bestrijdingsmiddelen en -methoden
- ontwikkelen van diagnostische technieken (t.b.v. identificeren van plaagorganismen).

Het proactieve beleid richt zich vooral op de volgende beleidslijnen:

- bronbestrijding
- preventieve maatregelen.

Bronbestrijding

Ten aanzien van het voorkomen en/of beperken van plaagorganismen wordt met name in internationaal verband samengewerkt. Daarbij geldt dat ten aanzien van invasieënbeleid (beleid inzake uitheemse organismen (planten en dieren) die mogelijk schadelijk zijn voor de flora en fauna) een brede interdepartementale samenwerking noodzakelijk is. Op basis van het onderzoek blijkt ook dat op het gebied van ontwikkelingssamenwerking activiteiten ontplooid kunnen worden, specifiek gericht op het bestrijden van plaagorganismen daar.

Preventieve maatregelen

Het beperken van de effecten voor Nederland richt zich met name op de inzet van bestrijdingsmiddelen (met name de betrokken Ministeries van VROM, LNV en WVS) en het toezicht aan de grenzen (met name de Ministeries van LNV en Financiën betrokken, in de hoedanigheid van de uitvoerende organisaties Plantenziektenkundige Dienst en Douane). Daarbij wordt aangegeven dat het vergroten van de transparantie in productie- en handelsketens van prominent belang is voor een effectieve inzet op het terrein van plaagorganismen.

5.2 Kansen en mogelijkheden

Op basis van het huidige proactieve beleid – waarvan de kern in de vorige paragraaf is behandeld – is in het onderzoek gekeken naar:

- blinde vlekken in de inhoud van het beleid;
- behoeften, zowel inhoudelijk als procesmatig;
- knelpunten in het interdepartementale beleidsproces.

In figuur 2 op de volgende pagina staan de blinde vlekken, behoeften en knelpunten weergegeven. Deze zijn vertaald naar 'kansen' (inhoud) en 'mogelijkheden' (proces), waarbij een onderscheid is gemaakt tussen het intensiveren van het bestaande beleid en het ontwikkelen van nieuw beleid.

Figuur 2: van blinde vlekken, behoeften en knelpunten naar kansen en mogelijkheden

Fout! Objecten kunnen niet worden gemaakt door veldcodes te bewerken.

5.3 Prioritering

De betrokken departementen hebben in het onderzoek aangegeven dat de situatie op het gebied van het voorkomen en/of beperken van plaagorganismen minder urgent is dan de situatie bij andere 'natuurlijke dreigingen'. Daarvoor werden de volgende argumenten gegeven:

- door de huidige beleidsinspanningen lijkt het erop dat echte blinde vlekken niet voorkomen, men lijkt voldoende 'in control'
- er is reeds voldoende alertheid aanwezig bij de betrokken departementen
- er is vaak voldoende tijd om te anticiperen op mogelijke plaagorganismen ('early-warning').

Het blijft wel een uitdaging voor de toekomst om de huidige situatie te behouden. Daarvoor dienen de betrokken departementen (De Ministeries van VROM, LNV, VWS, SZW, BZ, Financiën, V&W) ook evenveel aandacht te besteden aan dit beleidsonderwerp als op dit moment het geval is (gesproken is in termen van het alarmeringssysteem: de bestaande partijen binnen het 'groen' houden). Ook de waardering door andere departementen van de huidige proactieve beleidsinspanningen in relatie tot de dreiging lijkt niet om een extra impuls te vragen.

Bijlagen

Bijlage 1: betrokken ministeries

De ministeries die in het kader van het voorkomen en/of inperken van plaagorganismen zijn of worden betrokken, staan in de onderstaande tabel weergegeven. Hierbij geldt dat de mate c.q. vorm van betrokkenheid kan verschillen:

- een *zelfevaluatie* betekent dat er een volledige vragenlijst bij het betreffende ministerie is afgenomen waarin zowel is ingegaan op het beleid als op het beleidsproces. De Ministeries van VROM en LNV hebben een zelfevaluatie uitgevoerd
- een *collegiale toets 1* wil zeggen dat een Ministerie de kans krijgt om op basis van de conceptrapportage te reageren op wat andere ministeries hebben aangegeven in het kader van het beleid en beleidsproces gericht op het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen
- een *collegiale toets 2* wil zeggen dat een Ministerie de kans krijgt te reageren op de onderdelen die betrekking hebben op zijn rol in het kader van het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen. Daarnaast hebben deze ministeries de kans gekregen aanvullende informatie te geven over hun ervaringen en ambities op dit gebied.

Tabel 1. Aard van betrokkenheid ministeries

Ministerie	Vorm van betrokkenheid
VROM	Zelfevaluatie, Collegiale toets 1
LNV	Zelfevaluatie, Collegiale toets 1
SZW	Collegiale toets 2
BZ	Collegiale toets 2
FIN	Collegiale toets 2
V&W	Collegiale toets 2

Bijlage 2: overzicht van activiteiten ministeries

De Ministeries van VROM en LNV hebben op dit moment een zelfevaluatie afgerond. In de onderstaande tabellen wordt op hoofdlijnen aangegeven welke beleidsactiviteiten in het kader van het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen worden verricht.

Tabel 2. Beleidsactiviteiten het Ministerie van VROM die bijdragen aan het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen

Beleidsactiviteiten	Beschrijving van de inhoud
Onderzoek	VROM laat wetenschappelijk onderzoek verrichten naar de effecten van nieuwe bestrijdingsmiddelen.
Risicoanalyses	Door het RIVM worden risicoanalyses uitgevoerd.
Beleidsontwikkeling	Beleidsontwikkeling vindt plaats ten aanzien van de verfijning en het onderhoud van Europees beleid.
Beleidsuitvoering	VROM is gericht op beleidsuitvoering voor wat betreft de handhaving van de regelgeving op het gebied van de toepassing van bestrijdingsmiddelen.
Beleidsevaluatie	Beleidsevaluatie, waaronder de Milieubalans, is met name gericht op de toepassing en het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Tabel 3. Beleidsactiviteiten van het Ministerie van LNV die bijdragen aan het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen

Beleidsactiviteiten	Beschrijving van de inhoud
Onderzoek	• Voor de periode 2006-2010 zijn FES-gelden (bedoeld voor projecten ter versterking van de fysieke- en kennisinfrastructuur) ter waarde van 9 mln beschikbaar gesteld ter versterking van fyto-sanitaire kennisinfrastructuur. • LNV zet in op vorming van een R&D-unit bij Wageningen University & Research voor ondersteuning van fyto-sanitair beleid en uitvoering. • Door LNV is een brede Europese discussie aangezwengeld over de fyto-sanitaire kennisinfrastructuur. In het 7^e kaderprogramma van de EU voor R&D heeft onderzoek voor fyto-sanitair beleid en uitvoering een prominente plaats gekregen; voorts is er een ERA-net gevormd met 15 Europese landen om beschikbare middelen voor fyto-sanitair onderzoek door samenwerking beter te benutten. • In het kader van het inperken en/of voorkomen worden door LNV op nationaal niveau uiteenlopende opdrachten tot onderzoek gegeven, dan wel zelfstandig onderzoeken verricht. Deze zijn o.a. gericht op het ontwikkelen van: - Diagnostische technieken (t.b.v. identificeren van plaagorganismen) - Beleidsondersteuning (onderzoek t.b.v. economische en ecologische afwegingen over maatregelen tegen plaagorganismen) - Bestrijdingsmiddelen en –methoden.

Beleidsactiviteiten	Beschrijving van de inhoud
Risicoanalyses	• Het fyto-sanitair beleid zorgt voor ontmoeting en afweging van economische, maatschappelijke en plantenziektenkundig-technische belangen, ten behoeve van nationale besluitvorming en ter voorbereiding van de inzet in internationale besluitvorming. Het belang van risicoanalyses (wetenschappelijk feitenonderzoek) en risicomangement (beleidsvorming ten aanzien van de omgang met die risico's) neemt internationaal snel toe (EU, EFSA, IPPC, WTO-SPS). • Platform Monitoring: monitoringssysteem dat gericht is op het in kaart brengen van ontwikkelingen in plaagorganismen. • In het kader van de gewasbescherming worden knelpuntenanalyses verricht die inzichtelijk maken in welke mate zich niet-bestrijdbare problemen voordoen en hoe deze opgelost kunnen worden. • Pest Risk Analysis: methode die de mogelijkheid geeft de quarantainewaardigheid van nieuw ontdekte (plaag)organismen te bepalen. De uitkomst van de analyse kan bijvoorbeeld leiden tot verplichte maatregelen ingeval van een uitbraak en een EU-brede quarantainestatus. • De natuurbeheerders in Nederland hebben een expertnetwerk opgezet waarin signalen van nieuwe invasieven besproken worden. Deze signalen worden doorgegeven t.b.v. beleidsontwikkeling.
Beleidsontwikkeling	• Creëren van condities voor een duurzaam en effectief middelenpakket ten behoeve van de gewasbescherming. • Inzetten op een kwalitatief hoogwaardig en betrouwbaar fyto-sanitair systeem. • Inzet dat internationale regelgeving (EU, internationale overeenkomsten) voldoende aansluit aan bij NL praktijk en uitvoeringssituatie. • In de beleidsnota Invasieve Exoten, die in de zomer van 2006 wordt gepresenteerd aan de Tweede Kamer wordt invulling gegeven aan de 'guiding principles' van de CBD t.a.v. Invasive Alien Species (IAS). Het beleid zal er op gericht zijn om de negatieve invloed van IAS op volksgezondheid, economie en biodiversiteit te mitigeren, d.m.v. een sterk op preventie gerichte aanpak.
Beleidsuitvoering	• Uitvoeren van fyto-sanitaire controles bij import, teelt en groene ruimte en opleggen van maatregelen bij het aantreffen van bepaalde plaagorganismen. • Uitroeiingsacties in het kader van invasieve soorten, zoals Lysichiton. • Implementatie van Europees beleid/regelgeving: groot deel van het werk van de Plantenziektenkundige Dienst (PD) vloeit hieruit voort. • Implementatie van mondiaal beleid, zoals de International Standards on Phytosanitary Measures (ISPM), voortvloeiend uit de IPPC. • Toezicht op fyto-sanitaire inspecties door Keuringsdiensten uitgevoerd in opdracht van de PD.
Beleidsevaluatie	• Platform Monitoring maakt ook inzichtelijk wat de invloed is van het huidige beleid op de ontwikkeling van plaagorganismen. • In het kader van het beleidsterrein plantenziekten worden 'vondstrapportages' opgesteld en wordt continu gewerkt aan evaluatie/aanpassingen bestaand beleid. Dit gebeurt ook op EU-niveau.

Daarnaast is een aantal ministeries op onderdelen betrokken bij het proactieve beleid ten aanzien van het voorkomen en/of beperken van overstromingsrisico's. Onderstaand worden de resultaten uit onderzoeksrunde 2 weergegeven (indien beschikbaar).

Tabel 4. Beleidsactiviteiten van het Ministerie van BZ die bijdragen aan het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen

Beleidsactiviteiten	Beschrijving van de inhoud
Onderzoek	Ter ondersteuning van 'Beleidsontwikkeling' wordt, afhankelijk van het onderwerp, onderzoek gedaan over worden risicoanalyses verricht.
Risicoanalyses	
Beleidsontwikkeling	BZ/OS toetst of de maatregel coherent is met het Nederlandse OS-beleid. Dat wil zeggen: er wordt gekeken of er extra belemmeringen voor handel vanuit ontwikkelingslanden ontstaat. Indien dit het geval is wordt er (in samenwerking met het andere ministerie) ingeschat of er alternatieve oplossingen mogelijk zijn. Zoniet wordt er gestreefd naar ondersteuning van de betreffende ontwikkelingslanden.
Beleidsuitvoering	Via betreffende ministeries (bv. PD via LNV) maar ook bilateraal (ontwikkelingslanden) als multilateraal (WTO en VN organisaties).
Beleidsevaluatie	Idem.

Tabel 5. Beleidsactiviteiten van het Ministerie van SZW die bijdragen aan het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen

Beleidsactiviteiten	Korte beschrijving inhoud
Onderzoek	-
Risicoanalyses	-
Beleidsontwikkeling	Toetsingskader veilig werken met plaagdierbestrijdende middelen.
Beleidsuitvoering	Uitvoeren/controlle toetsingskader veilig werken met plaagdierbestrijdende middelen.
Beleidsevaluatie	-

Tabel 6. Beleidsactiviteiten van het Ministerie van V&W die bijdragen aan het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen

Beleidsactiviteiten	Korte beschrijving inhoud
Onderzoek	RWS voert <i>beperkt zelf onderzoek</i> uit naar plaagbestrijding, maar volgt intensief ontwikkelingen in het kennisveld. Eigen onderzoek betrof methode om onkruidgroei in ZOAB (vooral in vluchtstroken) tegen te gaan.
Risicoanalyses	In de terreinen van V&W doen <i>zich niet zoveel plaagincidenten</i> voor. Risicoanalyses zijn daarom beperkt. Enkele voorbeelden van plaagorganismen waarmee Rijkswaterstaat te maken heeft, worden onderstaand benoemd: - onkruid in ZOAB (kan gladheid veroorzaken en de planten drukken het ZOAB uit elkaar) - eikenprocessierups - reuzenbereklaauw - akkerdistel (leidt soms tot klachten van omwonenden) - jacobskruiskruid (leidt soms tot klachten van omwonenden, vanwege de giftigheid van deze plant) - incidentele aanwezigheid van vele konijnen of ratten, e.d.
Beleidsontwikkeling	Ten tijde van het overleg over de naleving van het Convenant Toelating Bestrijdingsmiddelen (CTB) was er vanuit RWS geregeld overleg met LNV. Dit is nu verminderd. RWS is vooral volgend, betreft de informatie o.m. van het CTB. Nu loopt een kleine actie d.m.v. overleg met LNV om azijn toe te laten als bestrijdingsmiddel.
Beleidsuitvoering	Beleidsuitvoering geschiedt door een verbod op het gebruiken van chemische bestrijdingsmiddelen op te nemen in alle contracten met bedrijven die het beheer en onderhoud van het groen bij RWS uitvoeren.
Beleidsevaluatie	Beleidsevaluatie geschiedt door: 1. intensief contact met en ondersteuning van de uitvoerende diensten in de regio's 2. de uitkomsten van de enquête van het CBS naar het gebruik bestrijdingsmiddelen te bekijken en terug te koppelen met de regio's.

Tabel 7. Beleidsactiviteiten van het Ministerie van Financiën die bijdragen aan het inperken en/of voorkomen van plaagorganismen

Beleidsactiviteiten	Korte beschrijving inhoud
Onderzoek	-
Risicoanalyses	-
Beleidsontwikkeling	-
Beleidsuitvoering	Bij het uitbreken van een crisis is, in dit geval LNV, verantwoordelijk voor het beleid en de instructies. Dit wordt ook altijd in een kaderovereenkomst vastgelegd. De douane voert vervolgens alleen maar uit.
Beleidsvaluatie	Wordt uitgevoerd door het beleidsverantwoordelijke departement.